

Cá chết và đảng CSVN

Bùi Văn Phú

Đối diện với thảm họa môi sinh do Formosa Hà Tĩnh gây ra, đảng CSVN đã đứng về phe Trung cộng và tư bản đỏ, che dấu sự thật và không truy tố Formosa trên cả hai phương diện hình luật lẫn luật dân sự. Mời quý thính giả đài ĐLSN nghe phần Bình Luận của Bùi Văn Phú với tựa đề: "Cá chết và đảng CSVN" sẽ được Song Thập trình bày để kết thúc chương trình phát thanh tối hôm nay.

Vụ cá chết dọc theo các tỉnh ven biển miền Trung Việt Nam đã được giải quyết khá nhanh, tuy chưa phải là kết luận sau cùng và chung cuộc. Tuy nhiên, đó chỉ là cách giải quyết giữa nhà cầm quyền Việt Nam, hay đúng ra là giữa Đảng Cộng sản Việt Nam với tập đoàn Formosa. Còn người dân Việt, đặc biệt là những nạn nhân trực tiếp bị ảnh hưởng, không có quyền lên tiếng, không có quyền kiện để đòi bồi thường thiệt hại cho bản thân cũng như cho môi trường nơi họ sinh sống.

Trong cuộc họp báo hôm 30 tháng 6 để chính thức công bố kết quả điều tra, ban giám đốc Formosa không có mặt mà chỉ qua một đoạn quay hình trước đã ngỏ lời xin lỗi tới người dân Việt. Tập đoàn Formosa cũng đồng ý bồi thường 500 triệu mỹ-kim và hứa sẽ không để những sự việc như thế xảy ra nữa.

Không mấy ai biết được chính xác sự hủy hoại môi trường là do những hóa chất như phi-nôn, xyanua và hydrôxít sắt hay còn những chất độc hại nào khác và nó đã tàn phá môi trường biển quanh khu vực nhà máy Formosa đến mức nào, ảnh hưởng xấu đến môi trường sống của các động vật, sinh vật, thực vật sẽ kéo dài bao nhiêu năm. Đó là những vấn đề cần cấp bách đặt ra và tìm câu trả lời trước khi chấp nhận lời xin lỗi và những bồi thường. Trong khi đó nhà cầm quyền lại ngăn cấm các hoạt động nghiên cứu về ảnh hưởng của nó, không muốn bên ngoài vào giúp, dù Hoa Kỳ đã có lên tiếng sẵn sàng giúp đỡ để tìm hiểu nguyên do và cách khắc phục. Truyền thông báo chí không được phép đến khu vực ảnh hưởng để tìm hiểu.

Số tiền 500 triệu mỹ-kim mà Formosa hứa bồi thường sẽ được chi tiêu như thế nào, hiện nay Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc đã chỉ thị các cơ quan trách nhiệm đưa ra kế hoạch thực hiện. Với bộ máy nhà nước quan liêu, tham nhũng của Việt Nam, số tiền bồi thường đó không thể tránh khỏi những thất thoát.

Trong quá khứ nhiều nơi trên thế giới đã có những vấn đề gây độc hại môi trường và các công ty trách nhiệm đã phải bồi thường thiệt hại cho người dân cũng như khu vực bị ảnh hưởng. Tiến trình đưa tới việc bồi thường được kết thúc sau khi có phán quyết của tòa án, hay sau khi ra tòa và hai bên đồng ý với nhau sẽ giải quyết vụ việc bên ngoài tòa. Năm 1984 ở Bhopal, Ấn Độ, có vụ nổ ở nhà máy hóa chất gây thiệt mạng cho nhiều nghìn người và ảnh hưởng đến sức khỏe mấy trăm nghìn người khác. Ngay sau khi vụ việc xảy ra nhà nước có chính sách tạm giúp nạn nhân ngay. Sau đó nạn nhân, qua các tổ hợp luật sư, đã kiện các công ty trách nhiệm ra tòa và nhiều năm sau vụ việc mới được giải quyết bồi thường hơn 400 triệu đôla.

Trong các vụ xả chất độc làm ảnh hưởng đến môi trường khác như Exxon Valdez làm đổ dầu ở Alaska, vụ bể giếng khoan dầu ở Vịnh Mexico, các tập đoàn có trách nhiệm đều bị phạt theo luật bảo vệ môi trường của Hoa Kỳ, phải làm sạch lại môi trường như trước đó. Trong khi đó một vài người dân có thể đứng đơn kiện công ty đã gây hại cho sức khỏe hay làm mất nguồn sinh sống và đòi bồi thường thiệt hại.

Các vụ kiện như thế, tuy chỉ có một hay vài người đứng đơn, nhưng đều là những vụ kiện mang tính tập thể (class action lawsuit), được đại diện bởi một tổ hợp luật sư hay nhiều luật sư nhưng cũng nhắm vào cùng một đối tượng và một mục đích. Sau khi có phán quyết của tòa, hay có những thương lượng bên ngoài tòa án để bị cáo

không nhận tội nhưng chấp nhận bồi thường, khi đó tập thể bị ảnh hưởng sẽ được bồi thường tùy theo thiệt hại nặng nhẹ, nhiều hay ít.

Vụ việc mới đây đối với công ti xe hơi Volkswagen cũng thế. Tuy không gây chết người, nhưng vì cố tình dùng kỹ thuật để qua mặt luật Mỹ trong việc xử lý khói xe mà đã phải bồi thường hơn chục tỉ đôla cho khoảng nửa triệu chủ xe.

Công ti Formosa gây ô nhiễm biển ở miền Trung thì thiệt hại cũng không phải là nhỏ. Có cư dân đã chết. Một số người bị bệnh do hóa chất trong nước biển. Hệ sinh thái bị hủy hoại khiến nhiều nghìn ngư dân không thể tiếp tục hành nghề. Kỹ nghệ du lịch cũng bị ảnh hưởng.

Nhưng Đảng Cộng sản Việt Nam đã đồng ý với công ti Formosa và chấp nhận việc bồi thường 500 triệu đôla.

Vụ việc cá chết là một thảm họa môi trường lớn và lâu dài, nhưng nhà nước cộng sản Việt Nam đã cho thấy họ làm việc thiếu tính minh bạch, lại không cho dân được quyền lên tiếng, được quyền kiện công ti có trách nhiệm ra tòa. Nhà nước cũng không cho truyền thông báo chí được đến đó điều tra hay cho những cơ quan độc lập chuyên về nghiên cứu khoa học đến để xác định ảnh hưởng của chất thải gây ra cho con người và môi trường. Khi vụ việc mới được đưa ra các đây ba tháng, phóng viên của báo Thanh Niên hỏi quan chức Bộ Tài nguyên và Môi trường về cá chết là có khả năng bị "nhiễm kim loại nặng" hay không, Thứ trưởng Võ Tuấn Nhân đã trả lời rằng hỏi thế là làm "tổn hại cho đất nước". Biển miền Trung và người dân ở đó đang bị tổn hại quá nhiều qua vụ cá chết. Và đất nước Việt Nam còn bị tổn hại hơn nữa nếu Đảng Cộng sản và nhà nước Việt Nam không để cho vụ việc được làm rõ và người dân được bồi thường thỏa đáng.

Sr:DLSN